

Haaien, ze is er gek op. Altijd ook al geweest. Geen meisjesding? Dan maar een jongetje! Lekker ravotten en buiten spelen, poppen zijn saai! Na schaatsen, zeilen, paardrijden, skiën en surfen, kwam duiken voor Marion Haarsma eigenlijk als vanzelf. En haar speurtocht naar de Big Five. Ze heeft ze allemaal zoals in de vorige uitgave van *Onderwatersport* al te lezen en te zien was. Evenals nog veel meer haaien. Niet alleen maar die beroemde 'wegzwemmers' (ja, haaien zijn volgens haar slim en voorzichtig!). Nee, haaien, die gewoon blijven liggen, veel leuker! In deze *Onderwatersport* dus.

Veel meer dan de Big Five

Het is eigenlijk een vergissing als een duiker, zoals op het Tubataha rif ondersteboven wordt gezwommen door een verpleegstershaai (*Ginglymostoma cirratum*). Meestal liggen ze rustig op het zand of een andere beschutte plek. Niet alle haaien hoeven te zwemmen. Ze kunnen water over hun kieuwen pompen, terwijl ze stil liggen. Vaak zijn het nachtelijke rovers en houden ze er van om overdag uit te rusten.

TEKST EN FOTO'S MARION HAARSMAN
ONDERWATERFILM.NL

Zo ook op Sint Eustatius. Daar al een week gedoken en nog geen haai gezien! Maar opeens was die haai er echt, hij/zij lag te rusten onder een uitstekend stuk rots, een lekker beschut plekje. Later was op de foto te zien dat de haai ook gepoetst werd, door een klein poetsersvisje.

PARING Op Curaçao worden regelmatig verpleegstershaaien gezien. Bijvoorbeeld bij de Oostpunt. Er is daar zelfs een paring gefilmd. En natuurlijk zijn er verpleegstershaaien in het

Seaquarium. Helaas zitten ze in een zeer klein aquarium. Verbazingwekkend dat zulke grote beesten in zo'n klein bakje passen.

Tijdens het voeren is wel te zien dat het nog steeds wilde beesten zijn, want ze sloegen met hun staarten en deden hun best om een stukje voer te krijgen! Daarna lagen ze weer rustig bij elkaar en kon er probleemloos een foto van het oogje worden gemaakt.

DOEL Reizen zijn altijd met een bepaald doel voor ogen. In Oman waren dat bijvoorbeeld de zebrahaaien (*Stegostoma fasciatum*). De zebrahaai is familie van de verpleegstershaai, beiden behoren tot de familie van de ba-

kerhaaien: *Orectolobiformes*. Alleen zijn de verpleegstershaaien te vinden aan beide kanten van Amerika. En de zebrahaaien zitten in Azië, vanaf de Rode Zee tot aan de Stille Oceaan. Er is dus ook een stukje waar ze overlappen, de grote verpleegstershaai was ook in Azië (Tubataha).

De zebrahaai wordt gevonden terwijl er nog elders een doornenkroon op een tafelkoraal wordt gefotografeerd. Maar de haai blijft rustig liggen. Zo groot als een lang koraalblok en in eerste instantie – op zoek naar een haaienenvorm – ook niet gevonden. Maar ook deze haai was een wegzwemmer. Hij draaide ook zodat zijn 'mannelijkheid' prachtig te bewon-

Verpleegstershaaien, Seaquarium Curaçao

Oog van een verpleegstershaai, Seaquarium Curaçao

Zebrahaai, Oman

deren en te fotograferen was. De naam doet vermoeden dat deze haaiensoort strepen zou hebben. Niets is minder waar. Hij heeft zwarte vlekken als een luipaard. In het Engels heet hij ook Leopardshark. Maar bekend is ook dat de kleine haaitjes wel degelijk strepen hebben, vandaar de wat verwarrende naam...

RAJA AMPAT Speciaal voor de tapijthaai (*Orectolobus maculatus*) naar Raja Ampat gereisd. Ook die rusten op het zand, liefst op een beschermt plekje. Niet dat ze bang zijn, ze kunnen best groot worden (3 meter) en flink bijten en dan schijnen ze niet meer los te laten. Gehoopt was er eentje te vinden die lag te rusten op een groot koraalblad. Niet gemak-

Verpleegsterhaai, Statia

Engelhaai op Lanzarote

Wobbegong

kelijk, want dan ze zijn prachtig gecamoufleerd. En ja hoor, op het koraal, in een grot, overal zaten ze! Gelukkig zijn ze niet nerveus, dat maakt ze tot een ideaal foto-object. Close-up, oogje, alles kan! Pas eenmaal weer terug in Nederland gelezen op het internet dat ze wel eens aanvallen, als ze geïrriteerd raken.

Oog van een epaulettehaai, Raja Ampat

Ook op Raja Ampat is de eupaulettehaai (*Hemiscyllium ocellatum*) te vinden, speciaal tijdens de nachtduiken. Het is maar een klein tapijthaaitje, net als de bamboehaai, met een lange, dunne staart. Zeer schuw, bijna hysterisch te noemen. Kortom, geen 'player'. Dan hoeft het niet meer. Toch een heel interessant haaitje, dat nauwelijks zwemt, hij loopt liever. Nauw verwant aan zowel de bamboehaai als de wobbegong. Maar ook aan (nooit gedacht) de walvishaai en de verpleegsters- en zebrahaai. Het zijn allemaal bakerhaaien, van de kleinste epaulette tot de grootste walvishaai.

EUROPA Er is in Europa ook zo'n grote haaiensoort, die graag op de bodem ligt te rusten. De engelhaai (*Squatina squatina*) komt nu alleen nog maar voor bij de Canarische eilanden en, biologisch gezien, meer verwant aan de

Engelhaai graaft zich in, Lanzarote

Walvishaai, Donsol

rog. Op Lanzarote tijdens tien duiken wel 5 engelhaaien gezien. Ze zijn veel groter dan de hondshaai. Hij is veel breder (model rog) en gaat voor niemand opzij. De vrouwtjes zijn groter dan de mannetjes, ze kunnen tot twee meter worden.

De engelhaai kwam in het verleden overal in Europa voor. Van Scandinavië, via de Noord-

zee en Middellandse Zee tot aan de Canarische eilanden. Ze zijn de laatste 50 jaar echter uitgeroeid door de visvangst.

INGRAVEN Het leuke van deze haai is dat ze zich echt in het zand ingraven, alleen de oogjes zijn dan nog te zien. Net als de verpleegstershaaien en andere op de bodem rustende soorten kunnen zij zelf water langs hun kieuwen pompen, zodat ze niet de noodzaak hebben om te moeten zwemmen.

Door met de grote kop op en neer te gaan, 'wapperen' ze het zand onder hun lichaam weg en het opgewaaide zand komt dan bovenop te liggen. Zo graaft hij eigenlijk een kuil voor zichzelf en bedekt hij zich met zand. Helaas zijn de foto's van deze actie door al het opgewoelde zand een beetje 'stoffig'. Zo ligt de haai perfect gecamoufleerd en klaar om een niets vermoedende prooi op te happen.

OPZUIGEN Deze engelhaai heeft geen tanden, de prooi wordt opgezogen en verdwijnt razendsnel in de grote bek. De kop lijkt nog het meest op de wobbegong, maar hij is nog minder bang. Hij is van dichtbij te fotograferen, ook tijdens een nachtduik. In geval van nood, als ze geen uitweg zien, zwemmen ze tegen duikers op, een soort van 'bumpen', maar meer dan een blauwe plek levert dat niet op. Toch is het een echte haai, dat is te zien aan de manier

van zwemmen, met die typische slingerende beweging van de staart.

Bang voor haaien? Neen, nog steeds niet, wel respectvol, als – zoals bij alle dieren – 'gast' in hun domein. Maar, ze moeten wel op de foto, dat wel! Sommige vinden dat leuker dan andere. Eigenlijk dus altijd op zoek naar een 'player', een dier, dat wel met de fotograaf wil spelen.

Bamboehaai, Sipadan

Verpleegsterhaai, Tubbatha